

Transfertcenu piemērošana krīzes laika finanšu darījumiem (3/21/20)

Covid-19 var būt plašas nelabvēlīgas sekas, tostarp patērētāju pieprasījuma samazināšanās, piegādes ķēdes traucējumi un nepieredzēta riska palielināšanās finanšu tirgos. Ekonomiskās lejupslīdes rezultātā daudziem grupas uzņēmumiem var pasliktināties naudas līdzekļu plūsma, kā rezultātā starptautiskas grupas uzņēmumi var lemt par jaunu krīzes laika kredītu izsniegšanu vai esošo aizdevumu nosacījumu pārskatīšanu. Šajā rakstā – par galvenajiem transfertcenu apsvērumiem un riskiem saistībā ar saistītu personu finanšu darījumiem, kas sevišķi aktualizējušies šī brīža situācijā.

Aizdevuma darījuma cenas (procentu likmes) noteikšana

Izsniēdot jaunu aizdevumu saistītai personai, jāpiemēro tirgus cenai atbilstoša cena (procentu likme). Šī brīža situācijā finanšu darījumiem atbilstošas procentu likmes noteikšana ir aprūtināta.

Transfertcenu vajadzībām plaši izmantotie salīdzināmo datu avoti (piemēram, Latvijas Bankas publicētā informācija par vidējām svērtām procentu likmēm) šobrīd neatspoguļo ekonomisko realitāti. Tas skaidrojams ar aktuālo datu publicēšanas nobīdi, kā rezultātā pieejamie dati var būtiski atšķirties no reālajām tirgus likmēm. Veicot salīdzināmo datu atlasi aizdevumu darījumiem starptautiskās datubāzēs (piemēram, Bloomberg vai Reuters), jāievēro papildu piesardzība. Ja dati par tirgus aizdevumu darījumiem ir pieejami ierobežotā apjomā vai nav aktuāli, tad var rasties nepieciešamība koriģēt procentu likmju salīdzināmību, izmantojot tirgus rādītājus, kuri vismaz daļēji ļem vērā pašreizējās situācijas ietekmi, piemēram, izmantojot konkrētu nozaru ienesīguma līknes vai kredītreitinga kategoriju rezultātus. Nekoriģējot salīdzināmos finanšu darījumus, kas veikti pirms ārkārtējās situācijas iestāšanās, lai izslēgtu darījumu atšķirību būtisku ietekmi uz darījuma cenu, pastāv risks, ka VID apstrīdēs salīdzināmo datu pētījumā izmantotos datus.

Riska mazināšanas nolūkā uzņēmumiem jāveic preventīvi pasākumi. Piemēram, aizdevuma līgumā var iekļaut atsevišķu punktu, kas paredz iespēju pārskatīt procentu likmi un aprēķinātos (pielīgtos) procentu maksājumus, tīklīdz būs publiski pieejama ticama informācija par nesaistītu personu starpā piemērotajām procentu likmēm aizdevuma izsniegšanas brīdī.

Aizdevuma apjoma limits

Izsniēdot jaunu aizdevumu grupas uzņēmumam, kura darbību ietekmējis Covid-19 un kurš nonācis finanšu grūtībās, būtiski izvērtēt, vai uzņēmums spēs aizdevumu atmaksāt un vai nesaistīta persona būtu gatava aizdot līdzīgā apjomā. Ja saistīto personu aizdevums pārsniedz summu, par kuru būtu vienojušās neatkarīgas personas, tad pārsniegums neatbilst uzņēmuma kredītspējai un to iespējams uzskatīt par nesamērīgu un neatbilstošu godīgai darījumu praksei. Šādā situācijā aizdevumu vai pārsnieguma daļu var pielīdzināt cita veida ienākumam, piemēram, ieguldījumam pamatkapitālā. Riska mazināšanai vēlams veikt padzīlinātu analīzi, izvērtējot aizņēmēja spēju atmaksāt aizdevumu (*debt capacity analysis*) noteiktajā terminā. Šim faktoram lielu uzmanību var pievērst arī VID.

Nosakot maksimālo aizdevuma summu, ko neatkarīgs aizdevējs būtu gatavs aizdot un neatkarīgs aizņēmējs būtu gatavs aizņemties salīdzināmos apstākļos, svarīgi ļemt vērā arī katra līdzēja veiktās

funkcijas un – vēl svarīgāk – uzņemtos riskus un spēju tos kontrolēt.

Kredīta atbalsta (garantijas) izmantošana

Viena no iespējamām Covid-19 krīzes sekām var būt saistītu personu finanšu garantiju biežāka izmantošana, proti, grupas uzņēmums darbojas kā galvotājs cita grupas dalībnieka finanšu saistībās. Kredītiestādēm klūstot piesardzīgākām, tās var lemt par aizdevumu garantiju nepieciešamību, lai gūtu pārliecību par grupas uzņēmuma spēju atmaksāt aizdevumu. Būtiski norādīt, ka kredīta atbalsts (garantija) – tāpat kā aizdevumam piemērotā procentu likme – ir jāpamato transfertcenu dokumentācijā, kas rada papildu apgrūtinājumu nodokļu maksātājiem.